

ORTOGRAFIA D'ALGUNS SONS PALATALS

EL SO PALATAL / / (que en **anglés** s'escriu SH: ship, shoe, shopping...)

	(1)	(2)	
	X	IX	
xarop	caixa	peix	(1) en pocs casos, apareix, escrit X, a principi de paraula.
xiprer	cuixa	calaix	
Xàtiva	faixa	mateix	(2) en els altres casos, es presenta precedida d'una I que la major part dels valencians pronunciem.
(...)	reixa	dibuix	
	(...)	(...)	

EL SO PALATAL / / (la "ch" castellana)

	(1)	(2)	(3)
	X	TX	IG
xic	perxa	fletxa	passeig
xocar	punxa	dutxa	festeig
xutar	bolxevic	cotxe	goig
xinés	torxa	escletxa	rebuig
xiular	guerxo	borratxo	maig
(...)	(...)	(...)	(...)

(1) A principi de paraula, i també darrere consonant, s'escriu X.

(2) En posició intervocàlica s'escriu TX.

(3) En posició final s'escriu IG. La I no es pronuncia.

EL SO PALATAL / / (el que en **anglés** s'escriu J,G:join,jump,major,gin...)

(1)	(2)	(3)
J/G	J-e	TJ/TG
jove gener esponja afegir ajudar (...)	subjecte objecte subjecció objecció	doblatge fetge rellotge pitjor
	jesús jehovà jeremies jersei jeroglífic jerarquia majestat (...)	jutge platja corretja lletja desitjar jutjar viatjar rebutjar mitja enutjar estotjar (...)

- (1) S'escriu J davant a,o,u i G davant e,i.
 (2) S'escriu J davant E en paraules que tenen el conjunt ECC ECT També es posa J davant E en paraules d'origen bíblic (Jesús, Jehovà, Jeremies) o venen de l'anglès(jersei).
 (3) Certes paraules, per motius etimològics, escriuen TG o TJ entre vocals. Les trobem en les paraules que acaben en –ATGE i –ETGE i en algunes paraules soltes que tens en aquesta columna 3. ATENCIÓ: Si una paraula porta TJ o TG, continuarà portant-la en tota la seua família, excepte en posició final, que sona CH castellana, i per tant, s'escriu IG: Exemples:

Lletja, lletgeta, lletjota, enlletgir, però.....lleig
 Rebutjar, rebutjable, rebutgen, però.....rebuig
 Enutjar, enutjable, enutgen, enutjos, però..... enuig
 Mitja, mitjos, mitges, mitgera, però.....mig
 Si una paraula no porta T, tempoc no la portarà en els seus derivats. En posició final s'escriurà iG
 rodejar, rodejos, rodegem, però.....rodeig
 solfejar, solfejos, solfegem, però.....solfeig
 assajar, assajos, assagista, assagem, però.....assaig

EXERCICIS

1. En tots els buits d'aquestes frases sona el fonema que en anglés s'escriu SH- (ship, shoe, shopping). Ompli'ls amb les lletres valencianes corresponents.

___avier, que és de ___eresa, però viu a ___ixona, ha tret una ___ifra elevada de suspensos. A l'exdona de l'amba___ador li han preparat un a___ovar de boda impressionant. L'ú___er del parlament pante___ava quan pujava al sisé pis els papers del de___eble del diputat, que havia tret d'un cala___. Hem de reconé___er que a___ò que ha caigut ha estat un ru___im i no el ru___at que s'esperava. D'aquell te___it se'n feien fa___es. Aquell que___al cru___ia quan el tocaven. El bru___ot llegia fragment del "Qu___ot" només els anys b___ests. El metge, després de clavar-li la ___eringa, li receptà un ___arop. Volia p___ar, perquè tenia la ve___iga plena. La ca___a de la va___ella era enorme. A Ale___ li encanta el pe___. Es que___à al fruiter de la boca qualitat de les madu___es. En e___ir de la piscina, e___ugue-vos amb la tovallola. El veí de ba___ s'ha fet monjo carto___à.

2. En tots els buits d'aquestes frases sona el fonema de la CH castellana. Ompli'ls amb les lletres valencianes corresponents.

El ___iquet duia unes ___ancletes ben còmodes. Les veïnes de ___irivella ___afardegen més que les de ___elva o ___ulilla. En la fi___a diu quants quilos de car___ofes s'han collit enguany. La fa___ada tenia una escle___a

monumental. Begué un ra___ de vi del pi___er. Duia una capu___a i una cartu___era de couro gastat. Prop del viver de clò___ines localitzaren el ca___alot. El gan___o penjava de la paret. Si tens pan___a, és que ets un pan___ut. En classe de solfe___ em parlaren de les cor___eres. Aquell farda___o era molt lle___u. En el bate___ se serví or___ata. El feste___ és, per a moltes parelles, temps de go___u. En el por___e del ran___o se sentia el balance___ del balancí. Aquell plat d'escabe___ va empa___ar a tots. El sonde___ revelava que les eleccions serien un passe___ triomfal per al partit. El plante___ d'aquells cultius de remola___a no era encertat.

3. En tots els buits d'aquestes frases sona el fonema que en anglés escriuen J o G. Ompli'ls amb les lletres valencianes corresponents.

Aquell estran___er és veí de ___osep i ___endre de ___oaquim. En el mes de ___uny ___oan feste___a el seu sant. Aquella ___ornada de ___uliol Àn___el no va desde___unar. A Ro___er ja no li fan mal ni el ___enoll ni la ___eniva. El pro___ecte de nete___a de la pla___a és l'enve___a de moltes ciutats. El ___u___e és un gran via___er i ha conta___iat a la seua còn___u___e el gust pels via___es, de manera que es passen el temps lliure via___ant, com ells desi___en. Han allo___at el seu fill ma___or, Ser___i, en aquell col.le___i. L'ob___ecte de la pregunta era saber si distin___íeu l'ad___ectiu de la inter___ecció. El sub___ecte aquell sub___ectava el pro___ector perquè no caiguera a terra. El mal ora___e impedí l'exhibició de patina___e pro___ectada per al diumen___e passat. L'orde dels ___esuïtes prengué el seu nom, lò___icament, del de ___esús. En aquella bosca___e els arbres tenien bon fulla___e. La ___erarquia considerava sacrile___i les paraules d'aquell me___e. Els pa___es pu___aren els equipa___es de Ses Ma___estats els reis. La caiguda d'aquell pro___ectil, salva___ada enorme, proporcionà ima___es de televisió ben impactants.

4. Completa aquesta família de mots.

mitja: mi___ó mi___era mi___ançar a mi___es
salvatge: salva___ot salva___ada salva___ina salva___et
lletja: lle___or lle___eta lle___ota enlle___ir
pluja: plu___a plu___eta plu___im plu___es

5. Completa aquestes sèries:

Nom singular	Nom plural en -OS	Infinitiu en -AR	3 ^a p.p.Present Ind
festeig			
		manejar	
	pujos		
			toregen
		esquitxar	
goig			

	estotjos		
			sortegen
planteig			

Les paraules més freqüents que porten TJ o TG (volem dir, les que no vénen de paraules acabades en -ATGE i -ETGE) has de saber-te-les "quasi" de memòria. Escriu ací baix aquelles que corresponguen a la definició.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Xafogor, calor molt apegalosa.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Guardar en una funda de plàstic, tela, fusta, etc.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Lloc on es ven el peix. Lloc on s'asseuen els presidents en un partit de futbol.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Vora de la mar plena d'arena.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Persona o cosa gens bonica.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Cinturó.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Prémer un timbre o un botó perquè sone o es pose en marxa alguna cosa.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Xafar.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Cadascuna de les dues parts carneses que formen el cul.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Prémer o xafar a fons una peça o timbre(p.e.l'accelerador d'un cotxe).

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Refusar.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Anhelar.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Magistrat.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Pols negra provocada pel fum d'una xemeneia.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Indignar, enfadar.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Aparell que es fa servir per mesurar el temps.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Salvatge, sanguinari, cruel.

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ A Barcelona, li diuen així a la peça d'abric que es posen les dones a les cames i que a València diem "calça".

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ Graner subterrani.